

«مطالعات جامعه‌شناسی»

سال ششم، شماره بیست و چهارم، پاییز ۱۳۹۳

ص ص ۸۵-۹۸

بررسی رابطه بین سبک زندگی (سلامت محور) و سرمایه فرهنگی در بین دانشجویان

دانشگاه آزاد اسلامی واحد هادی شهر در سال تحصیلی ۹۴-۱۳۹۳

داوود حسن‌زاده یامچی^۱

دکتر محمدباقر علیزاده اقدم^۲

تاریخ دریافت مقاله: ۱۳۹۴/۱۰/۹

تاریخ پذیرش نهایی مقاله: ۱۳۹۵/۱/۲۷

چکیده

سبک زندگی، از جمله مباحثی است که امروزه در حوزه‌های متعدد، توسط اندیشمندان اجتماعی مورد بحث و بررسی قرار می‌گیرد. سبک زندگی، شیوه زندگی شخص یا گروه است که شامل الگوهایی از روابط اجتماعی، مصرف، اوقات فراغت و همچنین نوع نگرش‌ها و ارزش‌ها است تحقیق حاضر به بررسی رابطه بین سرمایه فرهنگی و سبک زندگی (سلامت‌محور) در بین دانشجویان دانشگاه آزاد اسلامی واحد هادی شهر می‌پردازد. پژوهش حاضر از نظر هدف، کاربردی؛ از نظر ماهیت، توصیفی - همبستگی و از نظر روش، پیمایشی می‌باشد. جامعه آماری پژوهش شامل کلیه دانشجویان دانشگاه آزاد مرکز هادی شهر بوده و برابر با آمار ۱۸۰۰ نفر می‌باشد. نمونه آماری با استفاده از فرمول کوکران، ۳۱۷ نفر در نظر گرفته شده است. جهت گردآوری داده‌ها از دو پرسشنامه سبک زندگی LSQ و پرسشنامه سرمایه فرهنگی بهره گرفته شد. در این پژوهش ده فرضیه مطرح شد که یافته‌های پژوهش نشان می‌دهد که بین بعد ورزش و تندرستی، کنترل وزن و تغذیه، پیشگیری از بیماری‌ها، سلامت روان‌شناختی، سلامت اجتماعی، سلامت معنوی، اجتناب از داروها، مواد مخدر و الکل، پیشگیری از حوادث از ابعاد سبک زندگی سلامت محور و سرمایه فرهنگی رابطه معنی‌داری وجود دارد ولی بین سلامت جسمانی و سلامت محیطی و سرمایه فرهنگی رابطه معنی‌داری وجود ندارد.

واژگان کلیدی: سبک زندگی سلامت‌محور، سلامت روان‌شناختی، سلامت اجتماعی، سلامت معنوی، سلامت جسمانی، سلامت محیطی و سرمایه فرهنگی.

۱. عضو هیات علمی دانشگاه تبریز، گروه علوم اجتماعی؛ تبریز - ایران.

۲. دانش‌آموخته کارشناسی‌ارشد جامعه‌شناسی دانشگاه آزاد اسلامی واحد تبریز - ایران.

مقدمه

سبک زندگی شیوه‌های متفاوت زندگی در بین خرده فرهنگ‌ها، مذاهب، قومیت‌ها و گروه‌های نژادی است. مفهوم سرمایه فرهنگی در نیمه دوم قرن بیستم در حوزه جامعه‌شناسی غرب معمول گشت و به معنی قدرت شناخت و قابلیت استفاده از کالاهای فرهنگی در هر فرد است. سرمایه فرهنگی که توسط بوردیو ارائه شده است، مالکیت سرمایه فرهنگی به فرد اجازه می‌دهد در حوزه تولید فرهنگی اعمال کنترل نماید (بوردیو، ۱۳۸۰: ۳۵).

این سبک شامل اعمالی از قبیل: رژیم غذایی، آشامیدن الکل، استعمال دخانیات، فعالیت فیزیکی، مدیریت استرس، بهداشت شخصی و دیگر اعمال و رفتارهای مرتبط با سلامت است. اگرچه برخی از سبک‌های زندگی در جهت تولید سلامت هستند، تمام افراد، گروه‌ها و طبقات اجتماعی سبک زندگی خاص خود را دارند که الگوی مصرفشان را نشان می‌دهند (چانی، ۲۰۰۲).

بوردیو سبک زندگی را نتیجه قابل رؤیت یا ابراز عادت می‌داند از نظر او همه چیزهایی که انسان را احاطه کرده است مثل مسکن، اسباب و اثاثیه، کتاب‌ها، سیگارها، عطرها، لباس‌ها و غیره بخشی از سبک زندگی او می‌باشند (پالومتس، ۱۹۹۸).

طبق نظریه صاحب‌نظران توسعه، سرمایه فرهنگی شاخصی از توسعه فرهنگی به شمار می‌رود لذا با توجه به اهمیت تامین سرمایه فرهنگی، لازم است که کارگزاران فرهنگی شناخت کاملی از این سرمایه و برآوردی از رشد آن در اختیار داشته و چگونگی تحولات آن را بدانند و منابعی را برای تامین این نیاز به گونه‌ای مناسب تخصیص دهند مضاف بر این که سرمایه می‌تواند دارای اشکال مختلف اقتصادی، اجتماعی و فرهنگی باشد یعنی این امکان وجود دارد که موقعیت افراد از لحاظ سرمایه فرهنگی آن‌ها مورد بررسی قرار گیرد. چنین به نظر می‌رسد که این نظریه می‌تواند برای لایه‌های تصمیم‌ساز و تصمیم‌گیر حوزه توسعه و اقتدار ملی که تاکید بر ابعاد وحدت و عدالت دارند مفید باشد. در طرف دیگر، بشر امروزی معنای خود را در سبک زندگی جستجو می‌کند، به این معنا که انسان‌ها خود را در شکل زندگی معنا می‌کنند، از شکل زندگی تاثیر می‌پذیرند و در همان مسیری قدم می‌گذارند که شکل زندگی آن‌ها را به آن مسیر راهنمایی می‌کند. در صورتی که قبلاً چون بشر معنای خود را در نسبت‌اش با حقایق عالم و سنن پیدا کرده بود، سبک و شکل زندگی چندان برایش مهم نبود هر چند در آن دوران هم سعی می‌کرد زندگی خود را طوری شکل دهد که بتواند به بهترین شکل ممکن با حقایق عالم مانوس باشد. بررسی تحقیقات انجام شده در زمینه سبک زندگی نشان می‌دهد که هر کدام از تحقیقات انجام شده به یک بعد خاص از سبک زندگی توجه کرده‌اند و جای خالی یک تحقیق که به ابعاد گوناگون سبک زندگی توجه کرده و سنخ‌بندی خود را بر اساس ترکیب ابعاد چندگانه آن ارائه نماید ما را بر آن داشت که به بررسی رابطه بین سبک زندگی و سرمایه فرهنگی بپردازیم.

سبک زندگی به فراخور نوع و میزان سرمایه فرهنگی سامان می‌یابد. سبک زندگی هم‌چنین نقشی اساسی در بساختن هویت‌ها، معناها، نگرش‌ها، انتخاب‌ها، ذائقه‌ها و رفتارها دارد.

پیشینه خارجی

آپوف^۱ و همکاران (۲۰۱۳) در پژوهشی با عنوان بررسی منظم رابطه بین سرمایه اجتماعی و نابرابری‌های اقتصادی و اجتماعی با تاکید بر سرمایه فرهنگی به این نتیجه رسیدند که نتایج بسیاری از تحقیقات انجام شده حاکی از آن است که این تحقیقات وجود رابطه بین سرمایه اجتماعی، سرمایه فرهنگی و نابرابری‌های اجتماعی - اقتصادی را در حوزه سلامت تایید می‌کنند.

کراسلی^۲ (۲۰۰۵) در تحقیقی با عنوان تکنیک‌های بازتابی بدن، به این نتیجه رسیده است که در اکثر مولفه‌های معرف‌های مدیریت بدن، زنان به صورت چشمگیری بیشتر از مردان به فعالیت‌های نظارتی بر بدن خود می‌پردازند که ناشی از فرهنگ زنانه است که یافته‌های پژوهش حاضر را تایید می‌کند. هم‌چنین، ابراهیمی و ضیاءپور در پژوهشی با عنوان بررسی جامعه‌شناختی تاثیر سرمایه فرهنگی بر مدیریت بدن (مطالعه تجربی جوانان شهر گیلان غرب) به این نتیجه رسیدند که سرمایه فرهنگی عینیت یافته و تجسم یافته رابطه معنی‌داری با مدیریت بدن در دختران دارد.

پالومتس (۱۹۹۸) در تحقیق خود در مورد سبک زندگی در استونی، بر اساس ترکیب سرمایه‌های فرهنگی و اقتصادی مورد نظر پیر بوردیو، سه گروه تشخیص می‌دهد که هر کدام سبک زندگی خاصی دارند. گروه اول کسانی که سرمایه اقتصادی و سرمایه تحصیلی بالایی دارند و در مورد سبک زندگی این گروه، می‌توان به گذراندن اوقات فراغت با تجهیزات ورزشی، کوهنوردی و تکنولوژی عکاسی و مصرف بالای فرهنگی، کارهای هنری و کلکسیون هنری و کتابخانه، کلبه تابستانی و مصرف مکمل‌های غذایی اشاره کرد. گروه دوم کسانی که سرمایه اقتصادی بالایی دارند و در مورد سبک زندگی آنان می‌توان به مشخصه - هایی هم‌چون داشتن اتومبیل شخصی، سنگ‌ها و فلزات گرانبها، ملاقات‌های اجتماعی در رستوران‌ها و کافه‌ها، رفتن به کنسرت‌ها، تئاترها، نمایشگاه‌ها و فعالیت‌های سیاسی اشاره کرد.

گروه سوم کسانی که سرمایه تحصیلی بالایی دارند که سبک زندگی آنان با ویژگی‌های داشتن آلات موسیقی، کم اهمیت دادن به دیدن تلویزیون و گوش دادن به رادیو، خواندن روزنامه، اهمیت دادن به پیشرفت ذهنی و یادگیری زبان‌های خارجی از دو گروه قبل متمایز می‌شوند. برگ با پرسش از ۴۷ فعالیت در بین رانندگان جوان سوئدی و با تحلیل عاملی داده‌ها، ده الگوی سبک زندگی به دست آورده است که شامل سبک‌های ورزشی، الکلی، عشق رانندگی، فرهنگی، رفتار زنانه، مشارکت اجتماعی، بلاتکلیف، دوستدار فیلم، حساس به لباس و عشق به اتومبیل بود. حیدرخانی و همکاران (۱۳۹۲) در پژوهشی با

¹ Uphoff

² Crossley

عنوان رابطه ابعاد سرمایه فرهنگی و مدیریت بدن در زنان به این نتیجه رسیدند که رابطه معنی‌داری بین ابعاد مختلف سرمایه فرهنگی و تلاش جهت پیشگیری از ابتلا به بیماری وجود دارد.

پیشینه داخلی

دالوندی و همکاران (۱۳۹۱) در پژوهشی با عنوان تبیین سبک زندگی سلامت‌محور مبتنی بر فرهنگ اسلامی به این نتیجه رسیدند که انحراف از اعتدال فکری، اعتقادی و رفتاری به عنوان متغیر مرکزی یا مشکل اساسی روانی-اجتماعی پدیده سبک زندگی سلامت‌محور بر مبنای فرهنگ اسلامی محسوب می‌شود. بر اساس تجزیه و تحلیل داده‌ها، هفت طبقه اصلی شامل «تعلیم و تربیت اسلامی»، «ساختار سیاست‌گذار در نظام سلامت»، «جریان معارف اسلامی در زندگی خانواده محور»، «روابط، معاشرت و مشارکت»، «شهروند اخلاق و قانون محور»، «تحرک و اوقات فراغت» و «کار، تلاش و معاش» مشخص گردید.

روش تحقیق

در پژوهش حاضر از آن‌جا که این تحقیق بیشتر به سنجش نگرش افراد و ذهنیت آن‌ها نسبت به سرمایه فرهنگی و سبک زندگی می‌پردازد، از لحاظ هدف، کاربردی بوده و از نظر ماهیت، توصیفی-همبستگی می‌باشد و از نظر روش پیمایشی است. جامعه آماری این پژوهش را دانشجویان دانشگاه آزاد هادی‌شهر شهرستان مرند تشکیل می‌دهد که بنا به گزارش دانشگاه، تعداد دانشجویان برابر با ۱۸۰۰ نفر می‌باشد که از این تعداد ۱۱۰۰ دانشجوی پسر و ۷۰۰ دانشجوی دختر در سال تحصیلی ۹۴-۱۳۹۳ مشغول به تحصیل می‌باشند. نمونه آماری پژوهش حاضر متشکل از ۳۱۷ نفر از دانشجویان می‌باشد که با استفاده از جدول مورگان به دست آمده و افراد بر اساس روش نمونه‌گیری طبقه‌ای انتخاب شده‌اند. به منظور گردآوری داده‌های پژوهش از دو پرسشنامه سبک زندگی LSQ و پرسشنامه سرمایه فرهنگی محقق ساخته بهره گرفته شده است. پرسشنامه سبک زندگی (LSQ)، ابزاری چند بعدی و دارای ۱۰ بعد است که به ترتیب درصد واریانس و ارزش ویژه، عبارتند از: سلامت جسمانی، ورزش و تندرستی، کنترل وزن و تغذیه، پیشگیری از بیماری‌ها، سلامت روان‌شناختی، سلامت معنوی، سلامت اجتماعی، اجتناب از داروها، مواد مخدر و الکل، پیشگیری از حوادث و سلامت محیطی. پرسشنامه سرمایه فرهنگی در دو بعد ذهنی و عینی و نهادی تنظیم شده است. پرسشنامه سبک زندگی سلامت‌محور LSQ پرسشنامه‌ای استاندارد می‌باشد و روایی آن توسط محققان احراز شده است، در رابطه با پرسشنامه سرمایه فرهنگی و به منظور احراز روایی این پرسشنامه، نظر استادان مجرب دانشگاهی اخذ شده و روایی پرسشنامه توسط آنان تایید شده است. به منظور تجزیه و تحلیل داده‌های پژوهش در سطح آمار توصیفی از جدول فراوانی، درصد فراوانی، و نمودار ستونی استفاده شده است و به منظور تجزیه و تحلیل فرضیه‌های پژوهش از آمار استنباطی از آزمون همبستگی پیرسون استفاده شده است.

تعاریف مفهومی و عملیاتی متغیرها

سبک زندگی

تعریف مفهومی: بیانگر نظم سلسله مراتبی یا مجموعه‌ای از ترجیحات بین افراد هستند. سبک زندگی به صورت شیوه زندگی یا سبک زیستن که منعکس‌کننده گرایش‌ها و ارزش‌های یک فرد یا گروه است، عادات، نگرش‌ها، سلیقه‌ها، معیارهای اخلاقی، سطح اقتصادی که با هم طرز زندگی کردن فرد یا گروهی را می‌سازد، تعریف شده است (پارنل و همکاران، ۲۰۰۶).

تعریف عملیاتی: در پژوهش حاضر منظور از سبک زندگی که دارای نه بعد سلامت جسمانی، ورزش و تندرستی، کنترل وزن و تغذیه، پیشگیری از بیماری‌ها، سلامت معنوی، سلامت اجتماعی، پیشگیری از حوادث، اجتناب از داروها، مواد مخدر و الکل و سلامت محیطی می‌باشد، نمره‌ای است که افراد در اجرای پرسشنامه سبک زندگی LSQ به دست می‌آورند.

سرمایه فرهنگی

تعریف مفهومی: سرمایه فرهنگی، در برگیرنده تمایلات فرد است که در خلال اجتماعی شدن در وی انباشته می‌شود (احمدی و همکاران، ۱۳۹۱).

تعریف عملیاتی: در این پژوهش منظور از سرمایه فرهنگی؛ نمره‌ای است که افراد در اجرای پرسشنامه سرمایه فرهنگی به دست می‌آورند.

یافته‌های توصیفی

جدول شماره (۱): توصیف ویژگی‌های جمعیت‌شناختی پاسخگویان

	درصد معتبر	درصد	فراوانی	
جنسیت	۴۹/۲	۴۳/۶	۱۵۶	زن
	۵۰/۸	۴۵/۰	۱۶۱	مرد
سن	۲۲/۴	۱۹/۸	۷۱	۱۸ تا ۲۱ سال
	۲۶/۸	۲۴/۷	۸۵	۲۲ تا ۲۵ سال
پاسخگویان	۴۰/۷	۳۷/۰	۱۲۹	۲۶ تا ۲۹ سال
	۱۰/۱	۸/۹	۳۲	۳۰ تا ۳۵ سال
وضعیت	۴۴/۸	۳۹/۷	۱۴۲	مجرد
	۵۵/۲	۴۸/۹	۱۷۵	متاهل
رشته	۵۳/۳	۴۷/۲	۱۶۹	علوم انسانی
	۲۳/۳	۲۰/۷	۷۴	علوم پایه
تحصیلی	۲۳/۳	۲۰/۷	۷۴	فنی و مهندسی

جدول شماره (۲): آماره توصیفی مربوط به سبک زندگی

تعداد	حداقل	حداکثر	میانگین	انحراف استاندارد	
۳۱۷	۲۸	۴۳	۳۶/۵۷۷۳	۳/۳۳۲۵۰	بعد جسمانی
۳۱۷	۲۲	۳۸	۳۰/۹۲۴۳	۳/۱۱۲۹۵	بعد ورزش
۳۱۷	۲۱	۳۸	۲۸/۸۷۳۸	۳/۴۳۹۷۹	بعد کنترل وزن
۳۱۷	۲۵	۳۸	۳۱/۸۷۷۰	۲/۸۲۱۸۲	بعد پیشگیری
۳۱۷	۲۶	۴۰	۳۲/۸۸۰۱	۴/۶۴۹۱۵	بعد سلامت روان‌شناختی
۳۱۷	۱۱	۳۱	۲۳/۲۶۸۱	۳/۳۹۴۸۶	بعد سلامت معنوی
۳۱۷	۲۱	۳۹	۳۱/۵۶۶۷	۲/۴۹۰۷۴	بعد اجتماعی
۳۱۷	۲۶	۴۰	۳۴/۴۴۷۹	۲/۴۹۰۷۴	بعد حوادث
۳۱۷	۱۷	۳۲	۲۴/۲۳۳۴	۲/۷۹۶۲۰	بعد محیطی
۳۱۷	۱۵	۳۲	۲۴/۰۳۱۵	۳/۲۶۸۴۲	بعد دارو و مواد مخدر
۳۱۷	۲۶۱	۳۵۵	۳/۰۸۵۰	۱۶/۷۱۳۰۷	سبک زندگی

جدول شماره (۳): آماره توصیفی مربوط به سرمایه فرهنگی

تعداد	حداقل	حداکثر	میانگین	انحراف استاندارد	
۳۱۷	۱۷	۳۴	۲۶/۱۷۹۸	۳/۲۲۳۱۱	بعد ذهنی
۳۱۷	۲۱	۴۰	۳۱/۲۹۱۱	۳/۶۰۱۲۴	بعد عینی
۳۱۷	۴۵	۷۰	۵۷/۴۶۵۲	۴/۷۳۷۰۹	سرمایه فرهنگی

یافته‌های استنباطی

فرضیه اول: بین سبک زندگی در بعد سلامت جسمانی و سرمایه فرهنگی رابطه معناداری وجود دارد.

جدول شماره (۴): بررسی رابطه بین سلامت جسمانی و سرمایه فرهنگی

ضریب پیرسون	سلامت جسمانی
ضریب پیرسون	۰/۰۱۱
سطح معنی‌داری	۰/۸۵۱
تعداد	۳۱۷

با توجه به اطلاعات مربوط به جدول فوق در بررسی ارتباط بین سلامت جسمانی و سرمایه فرهنگی دانشجویان دانشگاه آزاد اسلامی واحد هادی‌شهر از همبستگی پیرسون استفاده شد و مقدار همبستگی برابر

$t=0/11$ محاسبه گردید، که با توجه به سطح معنی داری $p=0/01$ فرض صفر تایید می شود؛ بنابراین بین سلامت جسمانی و سرمایه فرهنگی همبستگی معنی داری وجود ندارد. فرضیه دوم: بین سبک زندگی در بعد ورزش و تندرستی و سرمایه فرهنگی رابطه معناداری وجود دارد.

جدول شماره (۵): بررسی رابطه بین ورزش و تندرستی و سرمایه فرهنگی

ضریب پیرسون		سرمایه فرهنگی
ورزش و تندرستی	ضریب پیرسون	
0/126	سطح معنی داری	
0/025	تعداد	
317		

با توجه به اطلاعات مربوط به جدول فوق در بررسی ارتباط بین ورزش و تندرستی و سرمایه فرهنگی دانشجویان دانشگاه آزاد اسلامی واحد هادی شهر از همبستگی پیرسون استفاده شد و مقدار همبستگی برابر $t=0/126$ محاسبه گردید که با توجه به سطح معنی داری $p=0/01$ فرض صفر رد می شود؛ بنابراین بین ورزش و تندرستی و سرمایه فرهنگی همبستگی معنی داری وجود دارد. و با توجه به مقدار همبستگی به دست آمده جهت رابطه مستقیم ولی شدت آن ضعیف است. فرضیه سوم: بین سبک زندگی در بعد کنترل وزن و تغذیه و سرمایه فرهنگی رابطه معنی داری وجود دارد.

جدول شماره (۶): بررسی رابطه بین کنترل وزن و تغذیه و سرمایه فرهنگی

ضریب پیرسون		سرمایه فرهنگی
کنترل وزن و تغذیه	ضریب پیرسون	
0/552	سطح معنی داری	
0/004	تعداد	
317		

با توجه به اطلاعات مربوط به جدول فوق در بررسی ارتباط بین بعد کنترل وزن و تغذیه و سرمایه فرهنگی دانشجویان دانشگاه آزاد اسلامی واحد هادی شهر از همبستگی پیرسون استفاده شد و مقدار همبستگی برابر $t=0/552$ محاسبه گردید، که با توجه به سطح معنی داری $p=0/01$ فرض صفر رد می شود؛ بنابراین بین کنترل وزن و تغذیه و سرمایه فرهنگی همبستگی معنی داری وجود دارد و با توجه به مقدار همبستگی به دست آمده جهت این رابطه مستقیم و شدت آن متوسط است. فرضیه چهارم: بین سبک زندگی در بعد پیشگیری از بیماری ها و سرمایه فرهنگی رابطه معنی داری وجود دارد.

جدول شماره (۷): بررسی رابطه بین پیشگیری از بیماری‌ها و سرمایه فرهنگی

ضریب پیرسون	پیشگیری از بیماری‌ها
ضریب پیرسون	۰/۶۶۸
سطح معنی‌داری	۰/۰۰۴
تعداد	۳۱۷

با توجه به اطلاعات مربوط به جدول فوق در بررسی ارتباط بین پیشگیری از بیماری‌ها و سرمایه فرهنگی دانشجویان دانشگاه آزاد اسلامی واحد هادی‌شهر از همبستگی پیرسون استفاده شد و مقدار همبستگی برابر $r=0/668$ محاسبه گردید، که با توجه به سطح معنی‌داری $p=0/01$ فرض صفر رد می‌شود؛ بنابراین بین بعد پیشگیری از بیماری‌ها و سرمایه فرهنگی همبستگی معنی‌داری وجود دارد، و جهت رابطه مستقیم و شدت آن قوی است.

فرضیه پنجم: بین سبک زندگی در بعد سلامت روان‌شناختی و سرمایه فرهنگی رابطه معنی‌داری وجود دارد.

جدول شماره (۸): بررسی رابطه بین سلامت روان‌شناختی و سرمایه فرهنگی

ضریب پیرسون	سلامت روان‌شناختی
ضریب پیرسون	۰/۶۵۹
سطح معنی‌داری	۰/۰۰۱
تعداد	۳۱۷

با توجه به اطلاعات مربوط به جدول فوق در بررسی ارتباط بین سلامت روان‌شناختی و سرمایه فرهنگی دانشجویان دانشگاه آزاد اسلامی واحد هادی‌شهر از همبستگی پیرسون استفاده شد و مقدار همبستگی برابر $r=0/659$ محاسبه گردید که با توجه به سطح معنی‌داری $p=0/01$ فرض صفر رد می‌شود؛ بنابراین بین سلامت روان‌شناختی و سرمایه فرهنگی همبستگی معنی‌داری وجود دارد و جهت این رابطه مستقیم و شدت آن قوی است.

فرضیه ششم: بین سبک زندگی در بعد سلامت اجتماعی و سرمایه فرهنگی رابطه معنی‌داری وجود دارد.

جدول شماره (۹): بررسی رابطه بین سلامت اجتماعی و سرمایه فرهنگی

ضریب پیرسون	سلامت اجتماعی
ضریب پیرسون	۰/۸۵۹
سطح معنی‌داری	۰/۰۰۱
تعداد	۳۱۷

با توجه به اطلاعات مربوط به جدول فوق در بررسی ارتباط بین سلامت اجتماعی و سرمایه فرهنگی دانشجویان دانشگاه آزاد اسلامی واحد هادی شهر از همبستگی پیرسون استفاده شد و مقدار همبستگی برابر $r=0/859$ محاسبه گردید، که با توجه به سطح معنی داری $p=0/01$ فرض صفر رد می شود؛ بنابراین بین سلامت روان شناختی و سرمایه فرهنگی همبستگی معنی داری وجود دارد و جهت این رابطه مستقیم و شدت آن قوی است.

فرضیه هفتم: بین سبک زندگی در بعد سلامت معنوی و سرمایه فرهنگی رابطه معنی داری وجود دارد.

جدول شماره (۱۰): بررسی رابطه بین سلامت معنوی و سرمایه فرهنگی

ضریب پیرسون	سلامت معنوی
ضریب پیرسون	۰/۳۲۰
سطح معنی داری	۰/۰۰۶
تعداد	۳۱۷

با توجه به اطلاعات مربوط به جدول فوق در بررسی ارتباط بین سلامت معنوی و سرمایه فرهنگی دانشجویان دانشگاه آزاد اسلامی واحد هادی شهر از همبستگی پیرسون استفاده شد و مقدار همبستگی برابر $r=0/320$ محاسبه گردید، که با توجه به سطح معنی داری $p=0/01$ فرض صفر رد می شود؛ بنابراین بین سلامت معنوی و سرمایه فرهنگی همبستگی معنی داری وجود دارد و جهت این رابطه مستقیم و شدت آن ضعیف است.

فرضیه هشتم: بین سبک زندگی در بعد اجتناب از داروها، مواد مخدر و الکل و سرمایه فرهنگی رابطه معنی داری وجود دارد.

جدول شماره (۱۱): بررسی رابطه بین اجتناب از داروها، مواد مخدر و الکل و سرمایه فرهنگی

ضریب پیرسون	اجتناب از داروها، مواد مخدر و الکل
ضریب پیرسون	۰/۳۷۱
سطح معنی داری	۰/۰۰۱
تعداد	۳۱۷

با توجه به اطلاعات مربوط به جدول فوق در بررسی ارتباط بین اجتناب از داروها، مواد مخدر و الکل و سرمایه فرهنگی دانشجویان دانشگاه آزاد اسلامی واحد هادی شهر از همبستگی پیرسون استفاده شد و مقدار همبستگی برابر $r=0/371$ محاسبه گردید، که با توجه به سطح معنی داری $p=0/01$ فرض صفر رد می شود؛ بنابراین بین اجتناب از داروها، مواد مخدر و الکل و سرمایه فرهنگی همبستگی معنی داری وجود دارد و جهت این رابطه مستقیم و شدت آن ضعیف است.

فرضیه نهم: بین سبک زندگی در بعد پیشگیری از حوادث و سرمایه فرهنگی رابطه معنی داری وجود دارد.

جدول شماره (۱۲): بررسی رابطه بین پیشگیری از حوادث و سرمایه فرهنگی

ضریب پیرسون	پیشگیری از حوادث
ضریب پیرسون	۰/۷۱۲
سطح معنی‌داری	۰/۰۰۷
تعداد	۳۱۷

با توجه به اطلاعات مربوط به جدول فوق در بررسی ارتباط بین پیشگیری از حوادث و سرمایه فرهنگی دانشجویان دانشگاه آزاد اسلامی واحد هادی‌شهر از همبستگی پیرسون استفاده شد و مقدار همبستگی برابر $r=0/712$ محاسبه گردید، که با توجه به سطح معنی‌داری $p=0/01$ فرض صفر رد می‌شود؛ بنابراین بین پیشگیری از حوادث و سرمایه فرهنگی همبستگی معنی‌داری وجود دارد و جهت این رابطه مستقیم و شدت آن قوی است.

فرضیه دهم: بین سبک زندگی در بعد سلامت محیطی و سرمایه فرهنگی رابطه معنی‌داری وجود دارد.

جدول شماره (۱۳): بررسی رابطه بین سلامت محیطی و سرمایه فرهنگی

ضریب پیرسون	سلامت محیطی
ضریب پیرسون	-۰/۰۸۳
سطح معنی‌داری	۰/۱۴۱
تعداد	۳۱۷

با توجه به اطلاعات مربوط به جدول فوق در بررسی ارتباط بین سلامت محیطی و سرمایه فرهنگی دانشجویان دانشگاه آزاد اسلامی واحد هادی‌شهر از همبستگی پیرسون استفاده شد و مقدار همبستگی برابر $r=-0/083$ محاسبه گردید، که با توجه به سطح معنی‌داری $p=0/01$ فرض صفر تایید می‌شود؛ بنابراین بین سلامت محیطی و سرمایه فرهنگی همبستگی معنی‌داری وجود ندارد.

بحث و نتیجه‌گیری

فرضیه اول: بین سلامت جسمانی و سرمایه فرهنگی همبستگی معنی‌داری وجود دارد. در این فرضیه، رابطه بین بعد سلامت جسمانی و سبک زندگی سلامت‌محور مورد بررسی قرار گرفت که نتایج نشان می‌دهد که رابطه بین آن‌ها معنی‌دار نیست. عباس‌زاده و همکاران (۱۳۹۱) در پژوهشی با عنوان بررسی عوامل اجتماعی و فرهنگی موثر بر سبک زندگی خودمراقبتی شهروندان به این نتیجه رسیدند که خودمراقبتی شهروندان بر حسب وضعیت تاهل و طبقه اجتماعی آن‌ها متفاوت است و با متغیرهایی نظیر سرمایه اجتماعی، سرمایه فرهنگی، سرمایه اقتصادی، شاخص حجم بدن، سلامت جسمانی، جذابیت بدنی،

ارزش سلامتی، احساس بی‌قدرتی و مدیریت بدن، رابطه معنی‌داری دارد، که یافته‌های این پژوهش نتایج پژوهش حاضر را رد می‌کند.

فرضیه دوم: بین ورزش و تندرستی و سرمایه فرهنگی همبستگی معنی‌داری وجود دارد. در این فرضیه، رابطه بین ورزش و تندرستی و سرمایه فرهنگی مورد بررسی قرار گرفت که نتایج حاکی از آن است که رابطه بین آن‌ها معنی‌دار است. عباس‌زاده و همکاران (۱۳۹۱) در پژوهشی با عنوان بررسی عوامل اجتماعی و فرهنگی موثر بر سبک زندگی خودمراقبتی شهروندان به این نتیجه رسیدند که سرمایه فرهنگی با احساس بی‌قدرتی، مدیریت بدن و احساس تندرستی رابطه معنی‌داری دارد که یافته‌های این پژوهش را تایید می‌کند.

فرضیه سوم: بین کنترل وزن و تغذیه و سرمایه فرهنگی همبستگی معنی‌داری وجود دارد. در این فرضیه، رابطه بین کنترل وزن و تغذیه و سرمایه فرهنگی مورد بررسی قرار گرفت که نتایج نشان‌دهنده آن است که رابطه بین آن‌ها معنی‌دار است. سلطانی بهرام و همکاران (۱۳۹۱) در پژوهشی با عنوان ارتباط سرمایه فرهنگی با مدیریت بدن در میان دانشجویان دانشگاه تبریز به این نتیجه رسیدند که بین مدیریت بدن و سرمایه فرهنگی رابطه مثبت و معنی‌داری وجود دارد که نتایج پژوهش حاضر را تایید می‌کند.

فرضیه چهارم: بین بعد پیشگیری از بیماری‌ها و سرمایه فرهنگی همبستگی معنی‌داری وجود دارد. در این فرضیه، رابطه بین پیشگیری از بیماری‌ها و سرمایه فرهنگی بررسی شد که نتایج نشان می‌دهد که بین آن‌ها رابطه معنی‌داری وجود دارد. حیدرخانی و همکاران (۱۳۹۲) در پژوهشی با عنوان رابطه ابعاد سرمایه فرهنگی و مدیریت بدن در زنان به این نتیجه رسیدند که رابطه معنی‌داری بین ابعاد مختلف سرمایه فرهنگی و تلاش جهت پیشگیری از ابتلا به بیماری وجود دارد که یافته‌های پژوهش حاضر را تایید می‌کند.

فرضیه پنجم: بین سلامت روان‌شناختی و سرمایه فرهنگی همبستگی معنی‌داری وجود دارد. فرضیه پنجم به بررسی رابطه بین سلامت روان‌شناختی و سرمایه فرهنگی اختصاص دارد که نتایج حاکی از وجود رابطه معنی‌دار بین آن‌ها است. احمدی و همکاران (۱۳۸۹) در پژوهشی با عنوان بررسی عوامل اجتماعی - فرهنگی مرتبط با سلامت روانی دانشجویان دانشگاه شیراز به این نتیجه رسیدند که بین سلامت روانی و میزان دین‌داری و مشارکت‌پذیری (از مولفه‌های عوامل فرهنگی) رابطه معنی‌داری وجود دارد که یافته‌های پژوهش حاضر را تایید می‌کند.

فرضیه ششم: بین سلامت اجتماعی و سرمایه فرهنگی همبستگی معنی‌داری وجود دارد. این فرضیه به بررسی رابطه بین سلامت اجتماعی و سرمایه فرهنگی پرداخته است که یافته‌های تحقیق نشان می‌دهد که رابطه بین آن‌ها معنی‌دار است. حسین‌زاده (۱۳۸۷) در پژوهشی با عنوان بررسی رابطه بین سرمایه فرهنگی و سلامت اجتماعی در بین دانشجویان تبریز به این نتیجه رسیدند که بین سرمایه فرهنگی و ابعاد سلامت اجتماعی همبستگی مثبت وجود دارد که نتایج پژوهش حاضر را تایید می‌کند.

فرضیه هفتم: بین سلامت معنوی و سرمایه فرهنگی همبستگی معنی‌داری وجود دارد.

در این فرضیه، رابطه بین سلامت معنوی و سرمایه فرهنگی مورد بررسی قرار گرفت که یافته‌ها نشان می‌دهد که رابطه بین آن‌ها معنی‌دار است. دالوندی و همکاران (۱۳۹۱) در پژوهشی با عنوان تبیین سبک زندگی سلامت‌محور مبتنی بر فرهنگ اسلامی به این نتیجه رسیدند که انحراف از اعتدال فکری، اعتقادی و رفتاری به عنوان متغیر مرکزی پدیده سبک زندگی سلامت محور بر مبنای فرهنگ اسلامی محسوب می‌شود که یافته‌های پژوهش را رد نمی‌کند.

فرضیه هشتم: بین اجتناب از داروها، موادمخدر و الکل و سرمایه فرهنگی همبستگی معنی‌داری وجود دارد. در این فرضیه، رابطه بین اجتناب از داروها، مواد مخدر و الکل و سرمایه فرهنگی مورد بررسی قرار گرفت که نتایج نشان‌دهنده وجود رابطه معنی‌دار بین آن‌ها است. عزیزی (۱۳۸۷) در پژوهشی تحت عنوان فقر اقتصادی و سوء مصرف مواد مخدر و مشروبات الکلی در بین جوانان شهر تهران و شمیرانات به این نتیجه رسید که یافته‌های تحقیق نشان داد بین دو متغیر فقر اقتصادی و سوء مصرف موادمخدر و مشروبات الکلی رابطه مستقیم خطی وجود ندارد، اما فقر اقتصادی می‌تواند با تاثیر بر متغیرهای واسطه، زمینه‌ساز سوء مصرف موادمخدر و مشروبات الکلی باشد. همچنین نتایج نشان داد متغیرهای فرهنگ بزهکاری، سرمایه اجتماعی و احساس ناامیدی دارای بیشترین تاثیر بر سوء مصرف موادمخدر و مشروبات الکلی هستند، که یافته‌های پژوهش حاضر را تایید می‌کند.

فرضیه نهم: بین پیشگیری از حوادث و سرمایه فرهنگی همبستگی معنی‌داری وجود دارد. در این فرضیه، رابطه بین بعد پیشگیری از حوادث و سرمایه فرهنگی مورد بررسی قرار گرفت که یافته‌ها نشان داد که رابطه معنی‌داری بین آن‌ها وجود دارد. اللهیاری و همکاران (۱۳۹۳) در پژوهشی با عنوان بررسی رابطه بین فرهنگ مدیریت خطا و پیامدهای ایمنی در بین کارکنان صنعت پتروشیمی به این نتیجه رسیدند که بین فرهنگ مدیریت خطا با حوادث جزئی و خسارت به تجهیزات روابط معنی‌دار وجود دارد که نتایج پژوهش حاضر را تایید می‌کند.

فرضیه دهم: بین سلامت محیطی و سرمایه فرهنگی همبستگی معنی‌داری وجود ندارد. در فرضیه دهم و آخر پژوهش، رابطه بین سلامت محیطی و سرمایه فرهنگی بررسی شد که نتایج نشان داد که رابطه معنی‌داری بین آن‌ها وجود ندارد. رستگارخالد و همکاران (۱۳۹۲) در پژوهشی با عنوان بررسی رابطه بین سرمایه فرهنگی و کیفیت زندگی جوانان شهر تهران به این نتیجه رسیدند که بین هر یک از مولفه‌های کیفیت زندگی با سرمایه فرهنگی رابطه معنی‌داری وجود دارد، به این ترتیب که سرمایه فرهنگی بالا، کیفیت جسمانی، شناختی، محیطی و روابط اجتماعی را افزایش می‌دهد که یافته‌های پژوهش حاضر را رد می‌کند.

نتیجه گیری

سبک زندگی سلامت محور به عنوان یک پدیده چند علتی، چند بعدی، و چند دلالتی به الگوهای جمعی رفتار که می‌توانند برای جلوگیری از مشکلات مربوط به سلامت و تضمین‌کننده سلامت برای فرد باشد، مربوط می‌شود و از ابعاد متنوعی چون، ورزش، تغذیه مناسب و نامناسب، خودکنترلی، رفتارهای پیشگیرانه و ... تشکیل شده است. محدود شدن تحقیق به دانشجویان دانشگاه آزاد هادی شهر و قابلیت تعمیم آن و کم بودن موارد تحقیقاتی مشابه از جمله محدودیت‌های پژوهش می‌باشند. با توجه به نتایج پژوهش، پیشنهاد می‌شود در جهت غنی‌سازی سرمایه فرهنگی به عنوان عامل موثر بر سبک زندگی با گنجاندن آموزش مهارت‌های فرهنگی در زمینه‌های مختلف سلامت خصوصاً در رابطه با نتایج پژوهش در مورد سلامت جسمانی و سلامت محیطی در کتاب‌های درسی آموزش و پرورش و برنامه‌های رسانه‌های جمعی به ویژه تلویزیون تمهیدات لازم انجام شود و همچنین، ارائه تصویری درست از چگونگی پرکردن اوقات فراغت به عنوان یکی از عوامل موثر بر سبک زندگی توسط خانواده‌ها، نظام آموزشی و رسانه‌ها می‌تواند مطرح باشد.

پیشنادهای پژوهشی

۱. پیشنهاد می‌شود که پژوهشی با همین عنوان با تمرکز بر ابعاد سرمایه فرهنگی انجام شود.
۲. پیشنهاد می‌شود که پژوهشی با همین عنوان به تفکیک جنسیتی انجام شود.

پیشنادهای کاربردی

۱. تلاش در جهت غنی‌سازی سرمایه فرهنگی به عنوان عامل موثر بر سبک زندگی با گنجاندن آموزش مهارت‌های فرهنگی در زمینه‌های مختلف سلامت خصوصاً در رابطه با نتایج پژوهش در مورد سلامت جسمانی و سلامت محیطی در کتاب‌های درسی آموزش و پرورش و برنامه‌های رسانه‌های جمعی به ویژه تلویزیون.
۲. ارائه تصویری درست از چگونگی پرکردن اوقات فراغت به عنوان یکی از عوامل موثر بر سبک زندگی توسط خانواده‌ها، نظام آموزشی و رسانه‌ها.

منابع

- اباذری؛ و دیگری. (۱۳۸۱). از طبقه اجتماعی تا سبک زندگی، رویکردهای نوین در تحلیل جامعه‌شناختی هویت اجتماعی. **نامه علوم اجتماعی**. شماره ۲۰، صص ۲۷-۳۰.
- ابراهیمی، ق؛ و دیگری. (۱۳۹۱). بررسی جامعه‌شناختی سرمایه فرهنگی بر مدیریت بدن، (مطالعه تجربی جوانان شهر گیلان غرب). **جامعه‌شناسی کاربردی**. سال بیست و سوم، شماره پیاپی (۴۵)، شماره اول.
- ابراهیمی، ق؛ و دیگری. (۱۳۸۹). سرمایه فرهنگی، مدیریت ظاهر و جوانان (مطالعه‌ی دختران و پسران شهر بابلسر). **زن در توسعه و سیاست**. شماره ۳۰.
- احمدی، ح؛ و دیگران. (۱۳۸۹). بررسی عوامل اجتماعی- فرهنگی مرتبط با سلامت روانی دانشجویان دانشگاه شیراز. **مجله تخصصی جامعه‌شناسی**. سال اول، شماره اول.

احمدی، ع؛ و دیگری. (۱۳۹۰). «کاربرد مفهوم سرمایه فرهنگی در گستره تحقیقات تجربی با تاکید بر جامعه‌شناسی آموزش و پرورش». **نامه فرهنگ و ارتباطات**. شماره ۳، صص ۸۴-۵۵.

احمدی، ف. (۱۳۸۹). تناسب پیش فرض‌های رویکرد کیفی با مفاهیم کیفیت زندگی. **سمینار کشوری کیفیت زندگی و ارتقاء سلامت**. ۱۷ و ۱۹ اسفند ۱۳۸۹، چابهار.

ادگار، ا؛ و دیگری. (۱۳۸۸). **مفاهیم کلیدی در نظریه فرهنگی**. ترجمه: ن، علی تقویان. تهران: دفتر برنامه‌ریزی اجتماعی و مطالعات فرهنگی و پژوهشکده مطالعات فرهنگی و اجتماعی. چاپ اول، ص ۵۴۰.

آزاد ارمکی؛ و دیگری. (۱۳۸۴). **جهان ایرانی: مسجد و کافی‌شاپ**. فصلنامه **انجمن ایرانی مطالعات فرهنگی و ارتباطات**. سال ۱، شماره ۴.

اسمیت، ف. (۱۳۸۳). **درآمدی بر نظریه‌ی فرهنگی**. ترجمه: ح، پویان. تهران: دفتر پژوهش‌های فرهنگی. ص ۲۲۴.

اللهیاری، ت؛ و دیگران. (۱۳۹۳). بررسی رابطه بین فرهنگ مدیریت خطا و پیامدهای ایمنی در بین کارکنان صنعت پتروشیمی. **مجله ارتقای ایمنی و پیشگیری از مصدومیت‌ها**. دوره ۲، شماره ۲.

دالوندی، ا؛ و دیگران. (۱۳۹۱). **مجله تحقیقات کیفی در علوم سلامت**. ۱ (۴)، صص ۳۴۳-۳۳۲.

Abel, T. (1991). **Measuring health lifestyles in a comparative analysis: theoretical issues and empirical findings**. SocSci Med. 32(8), P.p: 899-908.

Abel, T. (2003). **Cultural Capital in Health Promotion**. Schwabenheim: Peter Sabo. P.p: 128-131.

Abel, T. (2007). **Cultural capital and social inequality in health**. J Epidemiol Community Health.

Becker, P. (1982). **Psychologie der seelischen Gesundheit**. Göttingen: Hogrefe.

Bourdieu, P. (1984). **Distinction: A social critique of the judgment of taste**. London: Routledge.

Bourdieu, P. (1984). **Distinction**. NewYork: Routledge & Kegan paul.

Chaney, D. (2002). **Cosmopolitan art and cultural citizenship**. Theory, Culture and Society. 19(1-2), P.p: 74-157.

Cockerham, WC. (2005). **Health lifestyle theory and the convergence of agency and structure**. J Health SocBehav. 46(1), P.p: 51-67.

Compos, G. T. (2002). **Quality of life differences between first-year undergraduate financial aid and non-aid recipients**. Virginia Polytechnic Institute and State University Blacksburg, Virginia [On-line]. Available: www.scholar.lib.vt.edu/

Westgate, C. E. (1996). **spiritual wellness and depression in journal of counseling and development**. no. 130.